
Meer dan zomaar een upgrade?

Van LATG- naar DMFA-statistieken

Sedert twee jaar is het RSZ-statistiekcircuit grondig hervormd, om volledig gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden van de Loon- en Arbeidstijdgegevensbank¹ en het RSZ-werkgeversrepertorium. Vanaf 2003 moet de ouwe getrouwe LATG-aangifte echter plaats maken voor de Multifunctionele Aangifte (DMFA). Dat jaar gaat ook de Kruispuntbank van Ondernemingen van start, waardoor het werkgevers- en inrichtingenrepertorium van de RSZ zullen verdwijnen.

In dit artikel schetsen we de grote lijnen van deze (r)evoluties in de administratieve verplichtingen van de werkgevers, maken we u vertrouwd met de nieuwe letterwoorden en gaan we verder in op de gevolgen voor de RSZ-statistieken. Zijn er ingrijpende wijzigingen? Welke zijn de nieuwe mogelijkheden? Wat met de compatibiliteit met het verleden? En wat gebeurt er met de gedecentraliseerde statistieken?

Van LATG-statistieken naar DMFA-statistieken

Alhoewel de term e-government nog moest worden uitgevonden, werd in 1990 binnen de sociale zekerheid reeds een belangrijke stap gezet op weg naar e-government met de invoering van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ) en de Loon- en arbeidstijdgegevensbank (LATG) bij de RSZ.

In 2003 worden opnieuw belangrijke stappen gezet naar de verwezenlijking van e-government in België. Enerzijds gaat het project 'E-government binnen de sociale zekerheid' van start. Anderzijds gaat vanaf 1 januari 2003 de 'Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO)' van start, waarbij alle ondernemingen en hun vestigingen een uniek identificatie-

nummer krijgen en waarbij een aantal identificatie- en classificatiegegevens centraal worden opgeslagen.

Het zou ons te ver leiden om deze projecten volledig te beschrijven – daarvoor verwijzen we naar de desbetreffende websites^{2/3} – en we beperken ons dan ook tot de wijzigingen die belangrijke gevolgen hebben voor het statistiekcircuit van de RSZ. Voor het project 'E-government binnen de sociale zekerheid', dat bestaat uit 3 onderdelen – de veralgemening van de onmiddellijke aangifte van tewerkstelling (DIMONA), een vernieuwde kwartaalaangifte tewerkstelling (Multifunctionele Aangifte – DMFA) en de aangifte van sociaal risico (ASR) – bespreken we voor-

namelijk het onderdeel DMFA. Voor het project 'Kruispuntbank van Ondernemingen' gaan we vooral in op het uniek ondernemings-/vestigingsnummer.

LATG volgens een nieuwe, verbeterde formule: DMFA

De DMFA (Déclaration MultiFonctionnelle – Multifunctionele Aangifte), staat voor de vernieuwde kwartaalaangifte sociale zekerheid door de werkgevers (bij de RSZ thans bekend als LATG-aangifte). Hierbij kunnen we volgende krachtlijnen onderscheiden.

Eén volledig elektronische kwartaalaangifte per werkgever

Binnen het huidige systeem gebeurt de uitwisseling van gegevens reeds hoofdzakelijk (voor de LATG-aangifte voor meer dan 80%) op een elektronische wijze, maar wordt ook nog de mogelijkheid tot papieren aangifte geboden. Dit houdt echter in dat de principes die aan de basis lagen voor de verwerking van de papieren aangiften vaak nog zijn blijven voortbestaan in het LATG-tijdperk. Zo maken de verschillende onderdelen van de papieren aangifte (personeelsstaat, boekhoudkundig luik, statistisch luik) nog deel uit van verschillende gegevenscircuits, waarbij coherentie tussen de verschillende circuits moeilijk op alle ogenblikken kan gegarandeerd worden. De gegevensuitwisseling wordt ook aangepast aan de nieuwe technologische ontwikkelingen (Web-interface, interactiviteit, ...) waarbij anomalieën sneller kunnen gesignaleerd en rechtgezet worden.

Multifunctionaliteit van de loon- en arbeidstijdgegevens

Binnen het huidige systeem vormen de loon- en arbeidstijdgegevens op de RSZ-kwartaalaangifte niet alleen de basis voor de inning van socialezekerheidsbijdragen maar dienen ze ook voor de berekening van het vakantiegeld van de arbeiders (RJV), de pensioenrechten (RVP) en het recht op gezondheidszorgen ('bijdragebon' RIZIV). Voor de uitbreiding van deze multifunctionaliteit naar de andere sectoren van sociale zekerheid was een analyse nodig van alle gegevens die de verschillende instellingen nodig hebben voor de uitvoering van hun regelgeving. Hierbij bleek al snel dat de begrippen zoals 'loon', 'arbeidsdag', 'gelijkgestelde dag' in de reglementering van de verschillende sectoren van de sociale zekerheid beter op elkaar moesten worden afgestemd. Een gecentraliseerde inzameling van gegevens leidt enkel tot een administratieve vereenvoudiging indien hetzelfde begrip in elke sector een eenduidige betekenis heeft. Randvoorwaarde is wel dat de gewenste harmonisatie (financieel) neutraal blijft, zowel ten aanzien van de uitkeringen van de sociaal verzekerden als ten aanzien van de kosten van de werkgevers en dit binnen de budgettaire beperkingen van de sociale zekerheid. Als resultaat van deze operatie is het

aantal verschillende basisbegrippen teruggebracht van 101 naar 50.

Wegwerken knelpunten bestaande LATG-circuit

Na meer dan 10 jaar trouwe dienst was het LATG-circuit, ontworpen voor de wetgeving zoals die 10 jaar geleden van toepassing was en volgens de ICT-normen en -mogelijkheden van toen, dringend aan herziening toe. De RSZ (en zijn informaticapartner SmalS-MvM) hebben een grondige analyse gemaakt van de gebreken en beperkingen van het bestaande aangiftecircuit. Daarbij is ook veel aandacht besteed aan het probleem van laattijdige aangiften en van de duur van de administratieve controles (van onder meer de bijdrageverminderingen). De centrale rol die de DMFA krijgt voor de berekening van alle sociale rechten in alle sectoren kan maar worden waargemaakt indien snel volledige en correcte gegevens beschikbaar zijn.

Kruispuntbank van Ondernemingen

Na een aantal jaren van sluimerend bestaan, is het project van een uniek identificatienummer voor niet-natuurlijke personen nu toch in een fase van realisatie; in de vorm van het Uniek identificatienummer voor Ondernemingen bij de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO), dat zelf wordt ondergebracht bij het federaal Ministerie van Economische Zaken.

De Kruispuntbank van Ondernemingen zal 2 soorten entiteiten onderscheiden: ondernemingen en vestigingen. Hierbij wordt het begrip 'Onderneming' ruim gedefinieerd,⁴ waarbij het in ieder geval de bedoeling is dat zowel het Centraal Handelsregister als het Rijksregister voor Rechtspersonen volledig geïntegreerd worden in KBO. Tevens moet ook elke entiteit die administratieve verplichtingen heeft tegenover de BTW, de RSZ of de RSZPPO een nummer krijgen in KBO.

De Kruispuntbank van Ondernemingen zorgt voor het toekennen van de identificatienummers en voor de coherentie en beschikbaarheid van de gegevens, terwijl de verschillende betrokken overheidsdiensten en/of privé-instanties (de zogenaamde ondernemingsloketten) zorgen voor het

aanleveren van de gegevens. Het merendeel van de identificatiegegevens is gemeenschappelijk voor alle administraties. Dit is echter niet het geval voor de activiteitscode, waar elke administratie voor haar eigen doelstellingen haar eigen NaceBel-code(s) kan inbrengen. De RSZ zal per onderneming slechts 1 NaceBel-code (5 cijfers) opnemen, dat enkel voor statistische doeleinden zal worden gebruikt. Hiervoor zal, zoals nu reeds, overlegd worden met onder meer het NIS en de Nationale Bank, zodat het project van harmonisatie van de activiteitscodes in de verschillende basisstatistieken wordt voortgezet.

Voor het opstarten van de ondernemingsdatabank worden de gegevens van bestaande registers geïntegreerd (Handelsregister, Rijksregister voor Rechtspersonen, RSZ-werkgeversrepertorium, BTW-databank), waarbij ondernemingen die reeds een BTW-nummer hebben dit nummer (met extra voorloopnul) als KBO-nummer zullen toegekend krijgen. De anderen krijgen een nieuw nummer van 10 cijfers. Dit nieuwe nummer zal vanaf 1 januari 2003 stapsgewijs alle andere bestaande nummers vervangen.

Naast de ondernemingen worden in KBO ook vestigingseenheden⁵ geïdentificeerd en geregistreerd. De vestigingen krijgen hun eigen identificatienummer dat onafhankelijk is van het ondernemingsnummer waartoe de vestiging behoort. Zo kan een vestiging haar nummer behouden indien ze door een andere onderneming wordt overgenomen. Voor het opstarten van de vestigingsdatabank wordt het vestigingenbestand van het handelsregister als basis genomen. Deze databank zal dan door de andere administraties (waaronder de RSZ) verder aangevuld worden.

Op dit ogenblik (eind oktober) blijven er nog vele vraagtekens in verband met de concrete uitwerking (wie doet wat?) en de timing van het ganse KBO-project (welke gegevens zullen wanneer beschikbaar zijn). Wel is duidelijk dat voorrang wordt gegeven aan de Ondernemingsdatabank en dat de vestigingsdatabank op 1 januari 2003 verre van compleet zal zijn.

Sint statistiek brengt snoepgoed

Uit het voorgaande blijkt dat er heel wat wijzigingen zijn met betrekking tot de gegevensbronnen waarop we onze statistieken baseren. Een herziening van het statistiekcircuit is dan ook onvermijdelijk.⁶ Hierbij schetsten we de mogelijk- en moeilijkheden die dit met zich meebrengt. Een eerste betrachting bestaat er in de continuïteit van de bestaande RSZ-statistieken te kunnen verzekeren, zonder evenwel de mankementen ervan over te nemen. Toch lijken een aantal statistiekdromen in vervulling te kunnen gaan. Maar tussen droom en daad staan ook een aantal praktische bezwaren die ons weemoedig kunnen maken...

Is alles nog wat het lijkt?

- a) *Aantal werknemers (op de laatste dag van het kwartaal)*. Bij de telling van de werknemers en de arbeidsplaatsen op de laatste dag van het kwartaal zijn 2 zaken van belang, nl. de registratie van begin en einde van de tewerkstelling enerzijds en het wegwerken van eventuele dubbeltellingen anderzijds. Een verbeterde structuur van de kwartaalaangifte samen met de veralgemening van DIMONA, moeten de kwaliteit van de telling einde kwartaal verbeteren. Het principe dat 1 werknemer bij eenzelfde werkgever slechts als 1 arbeidsplaats kan geteld worden, ook al bestaan er eventueel meerdere gelijktijdige arbeidsovereenkomsten tussen beide partijen, wordt nog verder doorgevoerd. In de huidige telling van het aantal arbeidsplaatsen was deze dubbeltelling reeds grotendeels weggewerkt, op een 1 000-tal arbeidsplaatsen na.⁷
- b) *Arbeidsvolume, type arbeidsprestatie, arbeidsduur*. Vooral met betrekking tot de arbeidstijdgegevens houdt de DMFA heel wat beloften in. Zo moeten alle arbeidstijdgegevens eenduidig omgerekend kunnen worden naar een 5-dagenstelsel en verdwijnt de ambiguïteit van de arbeidsprestaties van de voltijdse werknemers.⁸ Voor alle werknemers komt er een expliciete vermelding van het type arbeidsovereenkomst (voltijds of deeltijds), met voor de deeltijdse werknemers zowel het gemiddeld aantal uren per week van de werknemer zelf als van de maatpersoon. Ook worden alle prestaties, ook

al betreft het vakantie of gelijkgestelde prestaties, van de deeltijdse werknemers opgegeven in uren en dagen. Voor de voltijdse werknemers blijft de beperking van de vermelding van prestaties enkel in dagen gelden. Het arbeidsvolume in voltijdsequivalenten (VTE) behoudt dus zijn betekenis maar kan exacter berekend worden. Het type arbeidsprestatie en de arbeidsduur zal rechtstreeks de contractuele duur aangeven en niet langer de veronderstelde duur via een afgeleide berekening.

- c) *Werknemerskenmerken*. Verbeterde modules voor de identificatie van de personen zonder Rijksregisternummer moeten het aantal onbekenden qua leeftijd en hoofdverblijfplaats doen verminderen. De groep met hoofdverblijfplaats 'onbekend' zal verder opgesplitst worden in een groep 'inkomende grensarbeid' en 'hoofdverblijfplaats onbekend'.
- d) *Werkgeverskenmerken*. De verschuiving van het RSZ-werkgeversrepertorium naar het KBO-bestand als input voor de werkgeverskenmerken brengt onvermijdelijk wijzigingen met zich mee. Als basisprincipe geldt in ieder geval dat er een 1-1 relatie bestaat tussen de entiteiten in KBO en de entiteiten werkgever in de RSZ-bestanden. Voor de entiteiten met rechtspersoonlijkheid zal dit allicht weinig veranderen. Voor de overheidssector is het niet zo duidelijk welk niveau (bv. federale staat, ministerie – federale openbare dienst, ...) als entiteit wordt beschouwd. Fusies en/of splitsingen van bestaande RSZ-inschrijvingsnummers zullen optreden (met bijhorende verschuivingen van hun kenmerken). De huidige module voor de bepaling voor het onderscheid privé/overheidssector wordt herwerkt, waarbij de juridische vorm van de onderneming meer gewicht krijgt. Dit zal ook verschuivingen brengen in de opdeling privé/overheid.
- e) *Lonen, bijdragen, bijdrageverminderingen*. De opdeling in looncomponenten is aangepast in DMFA, maar brengt geen grote verschuivingen teweeg. De berekening van het gemiddeld dagloon moet verbeteren dankzij de verbeterde meting van het arbeidsvolume. Voor de bijdragen en de bijdrageverminderingen verandert er (nog) niet al te veel. Een betere en snellere registratie en controle van deze gegevens moeten echter wel leiden tot een betere kwaliteit van de gegevens.

- f) *Gelijkgestelde dagen*. Voor de gelijkgestelde dagen is een integratie van gegevens van verschillende socialezekerheidsinstellingen noodzakelijk. We denken dan ook dat deze gegevens beter het voorwerp gaan uitmaken van het Datawarehouse-project van de KSZ.

Nieuwe variabelen en kenmerken – Wat brengt de Sint?

Alhoewel de betrachting er in eerste instantie in bestaat de bestaande RSZ-statistieken te kunnen voortzetten, wordt de integratie van enkele nieuwe kenmerken reeds voorzien. We voorzien dus ook reeds nieuw speelgoed voor de arbeidsmarktonderzoekers:

- a) *Plaats van tewerkstelling*. Voornaamste nieuwheid is zeker de integratie van de lokale eenheid in de DMFA-statistieken. De volledige herziening van de kwartaalaangifte samen met de invoering van het uniek vestigingsnummer binnen het KBO-project bieden de ideale gelegenheid voor de uitvoering van een reeds lang gekoesterde droom: de koppeling van de werknemer aan zijn plaats van tewerkstelling in de kwartaalaangifte zodat alle RSZ-statistieken ook naar plaats van tewerkstelling kunnen worden verdeeld en dat bovendien de band tussen woon- en werkplaats kan in kaart gebracht worden. In de structuur van de DMFA-aangifte is voor elke werknemer een zone voorzien voor de vermelding van het KBO-vestigingsnummer, die elk 2de en elk 4de kwartaal moet worden ingevuld. Gedecentraliseerde gegevens zullen dus ook tweemaal per jaar beschikbaar worden.
- b) *Paritair Comité*. Ook hoog op vele verlanglijstjes – statistieken op basis van Paritair Comiténummer (PC) zullen in de DMFA-statistieken gerealiseerd worden. Gezien het versterkte belang van dit gegeven in de nieuwe kwartaalaangifte veronderstellen we dat de kwaliteit voldoende zal zijn om betrouwbare statistieken op te leveren.
- c) *Juridische vorm werkgever*. Met de invoering van KBO hebben we een mogelijkheid om gegevens met betrekking tot de juridische vorm (BVBA, NV, VZW, ...) van de onderneming in onze statistieken te integreren, waarbij de co-

herentie met de andere statistiekleveranciers (NIS, BNB, BTW) is verzekerd.

Maar de Sint brengt niet alles tegelijk...

Naast al het voorgaande houdt de nieuwe kwartaalaangifte DMFA ook de belofte in van minder laattijdige aangiften. Dit kan in principe de beschikbaarheid van betrouwbare statistieken versnellen. Het is echter nog afwachten wat de praktijk zal brengen. Daarom zal in eerste instantie getracht worden de huidige timing van statistische publicaties⁹ aan te houden. Na de eerste 4 kwartalen van 2003 kunnen we een eerste evaluatie houden van de respons/non-respons en de timing eventueel aanpassen.

Voor de eerste 2 kwartalen van 2003 zullen we zeker nog te maken hebben met kinderziektes van zowel het nieuwe aangiftesysteem als van het nieuwe afgeleide statistiekcircuit, zodat zelfs de huidige timing onzeker lijkt. Voor deze kwartalen hebben we ook geen voorgaande kwartalen in DMFA-structuur waarop we ons kunnen baseren om bij-schattingen uit te voeren. Daarom zullen de nieuwigheden ten vroegste vanaf het derde kwartaal 2003 geïntegreerd kunnen worden in de RSZ-statistieken. Toch zal er voor een aantal variabelen/kenmerken reeds een breuk merkbaar zijn in de gegevens vanaf het eerste kwartaal 2003. We zullen ook niet over de mogelijkheid beschikken om het effect van de nieuwe procedures af te zonderen van de reële evolutie.

De RSZ zal ramingen voor de gedecentraliseerde gegevens op 30 juni 2003 opstellen op basis van de decentralisatie 2002 en de situatie 2003 in de gecentraliseerde statistieken. Voor de gedecentraliseerde statistieken op basis van DMFA is het minstens wachten op het 4de kwartaal van 2003. Gezien de vraagtekens met betrekking tot de timing van het vestigingsnummer in KBO wordt de eerste opvraging van het vestigingsnummer voorzien voor het 4de kwartaal 2003. Ook hier houden we rekening met kinderziektes zodat we het niet realistisch achten dat meer variabelen dan enkel het aantal arbeidsplaatsen reeds vanaf het 4de kwartaal 2003 beschikbaar zullen zijn. Voor de koppeling tussen woonplaats en werkplaats zal het waarschijnlijk wachten zijn tot 2004/2005.

Besluit

De ontwikkelingen in E-government en administratieve vereenvoudiging houden niet alleen veel beloftes in voor de ondernemingen en de burgers, maar hebben ook heel wat in petto voor de statistici en arbeidsmarktonderzoekers. De RSZ zal hierbij zijn rol naar best vermogen vervullen, maar vraagt toch nog wat geduld, want de overgangperiode kondigt zich als woelig aan.

Peter Vets

RSZ

Noten

1. Nieuwsbrief Steunpunt WAV – 2000/3.
2. E-government binnen de sociale zekerheid: www.rsz.fgov.be, www.sociale-zekerheid.be, www.ksz-bcss.fgov.be
3. Kruispuntbank van de Ondernemingen: www.mineco.fgov.be, www.fedict.be
4. Ondernemingen: 'Economische of sociale actoren die op Belgisch grondgebied willen ondernemen zullen als 'onderneming' gekend zijn in KBO'.
5. Vestigingseenheid: 'Elke onderneming of deel ervan (bijv. werkplaats, fabriek, winkel, kantoor, ...) gelegen op een geografisch bepaalde plaats en identificeerbaar aan de hand van een adres. Op of vanuit die plaats wordt (worden) één (of meerdere) activiteit(en) op hoofdzakelijk of bijkomende wijze uitgeoefend voor rekening van eenzelfde onderneming'.
6. De invoering van E-government en van DMFA meer in het bijzonder hebben ook gevolgen voor het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens, waar de gegevensbestanden van verschillende socialezekerheidsinstellingen aan elkaar worden gekoppeld. Teneinde de bestaande datawarehouseconfiguratie hieraan aan te passen, werd door de Kruispuntbank Sociale Zekerheid een Agoraprojectvoorstel ingediend bij DWTC.
7. Deze dubbelstelling doet zich voor bij werkgevers die bestaan uit meerdere entiteiten (kengetallen) en waar werknemers met meerdere entiteiten een overeenkomst hebben. Voor meer dan de helft van de gevallen betreft het een tewerkstelling bij een universiteit en het bijhorende universitaire ziekenhuis.

8. De prestaties van voltijdse werknemers worden in LATG aangegeven volgens 5-dagenstelsel of volgens een ander stelsel, waarbij dan verondersteld wordt dat dit een 6-dagenstelsel betreft.
9. 'Snelle ramingen en bijdrageverminderingen' zijn gebaseerd op een ontlading van 4 maanden na het verstrijken van het kwartaal. De statistieken 'loontrekkende tewerkstelling' zijn gebaseerd op een ontlading 7 maanden na het verstrijken van het kwartaal.

Rond de invoering van DMFA en de gevolgen hiervan voor de RSZ-statistieken zal een gebruikersgroep worden samengeroepen. Deze gebruikersgroep komt voor de eerste keer samen op 12 december om 14u in de lokalen van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, Blijde Inkomstlaan 17-21, 1040 Brussel.

Indien u nog niet eerder aan een RSZ-gebruikersgroep hebt deelgenomen, maar wel wil aanwezig zijn op de gebruikersgroep DMFA, kunt u contact opnemen met het Steunpunt WAV via caroline.vermandere@wav.kuleuven.ac.be